

НЯКОИ ЩРИХИ И СТАТИСТИКА ЗА СЪСТОЯНИЕТО НА БЪЛГАРСКАТА ОБЩНОСТ ВЪВ ФРАНЦИЯ

Екип от Посолството на Република България в Париж

Ретроспективно описание – особености и характеристики

Към 2016 г. броят на българските граждани, дългосрочно пребиваващи на територията на Франция, е между 20 000 и 25 000, което бележи известно намаление спрямо считаните за сигурни 30 хиляди от близките години. В условия на свободно движение на гражданите на ЕС на територията на Съюза и при липса на регистрация на напусканията на българските граждани на българска територия и на влизанията им във Франция установяването на точния им брой е почти невъзможно.

След отварянето на трудовия пазар за български граждани във Франция от 1-ви януари 2014 г. не се отбелязва чувствително нарастване на броя наши сънародници, трайно пребиваващи в нея. По последни данни най-много българи в страната живеят в Бордо – между 3 000 и 5 000, Ница – между 2 000 и 3 000, Лион – над 2 000, Тулуза – между 1 000 и 2 000, Лил и Страсбург – по 1 000, Монпелие – 500 души.

Данни за т.нар. „стара българска емиграция” във Франция има още от времето преди налагането на комунистическия режим в България през 1944 г. и ограничаването движението на български граждани в Западна Европа. Изборът на Франция на този етап се обуславя най-вече от възприемането ѝ като символ на свободата и демокрацията, както и поради традиционните франкофонски връзки и културна близост. През тези години във Франция пристигат бележити български емигранти като световноизвестния български химик проф. Минко Балкански, видния гастроентеролог проф. Боян Христофоров, прочутия пианист Юри Буков, предприемачите Петър и Елена Горгачев. Те са последвани през 60-те години на XX век от български интелектуалци със значимо присъствие във френската наука и култура като философа и културолог Цветан Тодоров, писателката Юлия Кръстева, художника Никола Манев и др..

Следващата, по-силна емиграционна вълна се наблюдава след рухването на комунистическата власт през 1989 г. и облекчаването на визовия режим за пътуване. Броят на българите във Франция чувствително се увеличава след присъединяването на България към Европейския съюз на 1-ви януари 2007 г.

Голяма част от българите във Франция са със смесени бракове с френски граждани. Със сравнително добро образование и професионален статус и квалификация, владеещи добре или отлично френски език, те са успешно интегрирани във френското общество. Професионалният състав включва разнородни дейности и специалности: лекари, адвокати, педагози, учени, преводачи, психолози, инженери, медиатори, социални асистенти, счетоводители, певци и музиканти, а също и много строители, камериерки, рецепционисти, детегледачи и др.. Специално във френската столица българите работят най-често като лекари, инженери, филолози, адвокати, архитекти, музиканти, художници, изкуствоведи, писатели, журналисти и др. Други се занимават със земеделска дейност или са заети в областта на строителството и обществените услуги.

Една от най-разпространените форми на събиране и активност на българските общности тук е създаването на *културно-просветни дружества*, на *български училища*, *църковни общности*, както и на редица активни *българо-френски асоциации*.

Асоциации

Повечето от *българо-френските асоциации* са учредени от началото на 90-те години на ХХ в. насам. Те работят за развитието на двустранния диалог и сътрудничеството в тясно специализирани области – като основаната през 1993 г. организация „*Силви Вартан за България*“, която се занимава с хуманитарна и благотворителна дейност. Сдружението изпраща лекарства, медицинска апаратура, дрехи за болници и деца в сиропиталища в България. По стара традиция всяка година Посолството на България в Париж е домакин на заседанието на Общото събрание на асоциацията.

През 1993 година в Париж е създаден и *Институтът за изследвания в областта на културата, науката и технологиите в България* под ръководството на проф. Минко Балкански. Сдружението цели обогатяване на връзките между българските и френските институции за развитие на науката и културата. Всяка година проф. Минко Балкански осигурява стипендии за талантили ученици в областта на точните науки и подпомага обучението им в престижни френски университети. Раздаването на дипломите на лауреатите от националните конкурси по математика и физика на проф. Минко Балкански се извършва всяка есен в Посолството на България в Париж. В Париж функционира и Асоциация „*Приятели на Българския културен институт*“ – също ръководена от проф. М. Балкански.

Други структури на българската общност във Франция са:

– Асоциация „*Рона – Алпи – България*“ в Лион е основана през 2007 г. Тя представя българската култура и традиции и подпомага ориентацията и интегрирането на български студенти, пристигнали да учат в лионските университети.

– Алианс „*Франция – България Елзас*“, Страсбург (осн. 2001 г.), съдейства за развитие на делови контакти, двустранно популяризиране на културно-исторически ценности, подпомага връзките между висши училища и младите хора от двете страни.

– Асоциация „*Прованс – България*“, *Екс ан Прованс* (осн. 2005 г.). Под ръководството на българския почетен консул в Марсилия г-н Жан-Мари Мартен асоциацията отпечатва за членовете си веднъж на три месеца бюлетин на френски език, насочен и към френските университети. Тя организира традиционни конкурси за поезия на френски език, в които участват ученици от български гимназии.

– „*Приятели в медицината* „*Франция – България*“ обединява български лекари във Франция, с председател д-р Снежина Фреш.

Български православни общини

Във Франция има *четири български православни общини* – в Париж, Лион и Страсбург. *Българската православна църковна община „Св. Патриарх Евтимий Търновски“ в Париж* е основана на 7-ми май 1981 г., когато 67 българи се събират на учредяването ѝ в руската църква „Св. Трима Светители“ в Париж. През октомври 1998 г. общината е домакин на Четвъртия църковен събор на Западно- и Средноевропейската епархия, който се състои в Руския богословски институт „Св. Сергей Радонежки“. През април 2006 г. българската църковна община с предстоятел архимандрит Емилиян Боцановски получава от Парижката архиепископия на Католическата църква параклис в 18-ти район на Париж. Храмът с патрон св. Патриарх Евтимий Търновски е отворен за Света литургия всяка неделя и на всеки голям Господен празник от 09.00 часа.

Българската православна църковна община развива активна дейност и осъществява периодично изложби на български икони. През 2015 г. тя поема организирането на традиционния български пикник по случай Деня на българската просвета и култура и на славянската писменост – 24 май. Пикникът се провежда ежегодно в последната

неделя на м. май в парка на Кметството в Моренвиле, Парижки регион. Инициатор и организатор на това събитие през първите 22 години от неговата история е видният български емигрант и родолюбец, г-жа Елена Горгачев. Целта на събитието е да обедини българите и да поддържа техния патриотизъм и връзката с родината. Пикникът се организира под патронажа на българския посланик в Париж, като Посолството осигурява логистична помощ. През 2016 г. тържеството ще се проведе на 29 май.

Извън Париж църковни общности има в Лион – „Св. Софроний Врачански“ (осн. 1997 г.; със самостоятелна дейност от 2007 г.), Лил – „Св. св. Петър и Павел“ (осн. 2009 г.) и Страсбург – „Св. св. Кирил и Методий“ (осн. 1997 г.; със самостоятелно служене от 2015 г.).

Български съботно-неделни училища

Повечето български асоциации във Франция развиват културно-информационна и образователна дейност. Те се стремят към съхраняване на българското самосъзнание и култура чрез разпространяване на българския език и култура зад граница. Български училища функционират в следните френски градове: Париж, Лион (*у-ще „Иван Вазов“*), Екс ан Прованс (*„Св. Климент Охридски“*), Страсбург (*„Христо Ботев“*), Монпелие (*„Патиланци“* – от м. октомври 2014 г.) и Манделио ла Напул (от м. януари 2016 г.). В Париж има четири български училища – *„Васил Левски“*, *„Кирил и Методий“*, *„Паисий Хилендарски“* и *„Иван Вазов“*. Първите две са основани през 2006 г., а другите две – през лятото на 2014 г. Училищата се помещават във френски учебни заведения, като занятията в три от тях се провеждат в събота, а в четвъртото – в неделя. Училищата получават финансиране от Министерството на образованието и науката на България по програма *„Роден език и култура зад граница“* или по Постановление № 334 на Министерски съвет в зависимост от техния статут и от броя записани ученици. Към училищата функционират и *детски градини* като например *„Зайченцето бяло“* в Париж и *„Ян Бибиян“* в Лион.

Някои от училищата предлагат извънкласна дейност, свързана с български фолклор, музика, театър. В Париж е открито и *детско театрално ателие „Патиланци“* към асоциация *„Мисия България“*. По стара традиция всяка година Посолството на Република България в Париж е домакин на Великденските и Коледните празници на българските училища, както и на тържествата по закриване на учебната година.

Студентски асоциации

Популярността на френския език и култура сред българите води до постепенното увеличаване на броя на българските студенти във Франция. Процесът се засилва чувствително след облекчаването на режима на приемане на студенти при присъединяването на България към Европейския съюз през 2007 г. Броят на българските студенти тук е около 4000 души. Сред изучаваните от тях специалности могат да се посочат: икономика, инженерни науки, международни отношения, мениджмънт, политология, право, филология (вкл. често плюс превод) и други.

Асоциацията на българските студенти във Франция е основана през 1998 г. в Париж и представлява и защитава правата им във Франция. Тя организира множество културни мероприятия, които имат структуриращо значение за българската студентска общност във френската столица. Към момента в асоциацията членуват около 100 български студенти в Париж. Много повече идват на организирани от нея събития, а членовете за цялото ѝ съществуване са над 2000. Всяка есен Посолството на България е домакин на традиционния коктейл за новопристигналите студенти, който цели представяне на

асоциацията, даване на практически съвети за по-лесно интегриране на студентите към общността и др.

Асоциацията на бившите и настоящи български студенти в Лион е създадена през януари 2013 г. Тя цели осигуряване на административна помощ при попълването на документи за университети, стипендии, жилища, социални осигуровки, транспортни карти; помощ при търсенето на жилища; морална подкрепа на студентите; организация на културни и спортни дейности.

Асоциацията на българските студенти в Страсбург е основана през 2003 г. с цел защита и потвърждаване правата на българските студенти в Страсбург.

През 2006 г. е основана и *Асоциация на българските студенти в Лил*.

Фолклорни ансамбли

Във Франция са създадени множество асоциации, целящи представянето на богатството на българския фолклор, бит и култура.

Асоциация „Ансамбъл „Зора“ е основана през 2014 г. в Париж. Тя започва своята дейност като проект – ателие за български народни танци в рамките на Асоциацията на българските студенти във Франция. Впоследствие инициативата се развива и се създава танцов състав, в който играят бивши и настоящи български студенти във Франция. Ансамбълът участва в културни мероприятия, спектакли и фестивали.

Асоциация „От извора“ е основана през м. юни 2011 г. в Лион. Фолклорната танцова формация включва мъже и жени от всички възрастови групи, обединени от желанието за споделяне и съхраняване на българското културно наследство в областта на фолклора. Формацията участва в множество културни мероприятия с други танцови състави – концерти, празници на музиката, спектакли и фестивали.

Т.нар. *„Българска школа за народни танци в Монпелие“*, открита на 29-ти октомври 2013 г. и прераснала през м. януари 2014 г. в ансамбъл *„Луди Млади“*, е непрофесионална танцова формация в рамките на асоциацията *„Българската култура в Лангдок“* в Монпелие. Целта на сдружението е представяне на българския фолклор на французите, които желаят да се докоснат до митичния смисъл и красотата на народните танци.

Към културната асоциация в *Бордо* е създадена *танцова група*, която представя България на организиран за целта празник, както и на т.нар. *„Европейски празници“* на 14-ти май 2016 г.

Стажове и курсове по български фолклорни танци се провеждат и от групата за български народни танци към асоциация *„Френско-български форум“* в Тулуза, като се реализират курсове и в Страсбург.

През май 2016 г. в Монпелие се провежда вторият Събор на българските фолклорни групи извън граница под наслов *„На Мегдана на Другата България“ – издание „Пролетна закачка“*. Идеята за събора е на групата за български песни и танци *„От извора“* (Лион) с ръководител Анита Екенова, като първото му издание се състоя на 2-ри май 2015 г. в едноименния град и постави началото на цяла нова традиция. На 21-ви май в Монпелие се очакват около 400 участници – 20 ансамбъла, идващи от Франция и цяла Европа. Те ще имат им възможност да се запознаят помежду си, да се вдъхновят и най-вече да се забавляват заедно под ритмите на автентичната българска народна музика. Идеята е на този ден да се проведе международна среща за българите, които, макар и далече от родината, съхраняват българското и спомагат за популяризирането на културата ни.

В Париж съществува и *български магазин* с емблематичното име „*Бай Ганьо*“, който предлага традиционни български хранителни продукти, които се използват и за традиционния български пикник в Моренвиле.

В обобщение, българската общност във Франция е динамична и със разнообразен характер и профил, с утвърдени и с изграждащи се нови структури, които крепят идентичността, българския език и култура.

м. май 2016 г.

SOME STROKES AND STATISTICS ON THE STATE OF THE BULGARIAN COMMUNITY IN FRANCE

A team from the Embassy of Bulgaria in Paris

Abstract

The contribution outlines the constitutive paths of the various types of immigrant communities, attempting to look in depth into the underlying historical and socio-economic factors and drivers behind the process. The leading line of thought emphasizes the genesis of the main bodies and associations, structuring the life of the Bulgarian communities, analyzing both their organizational and “emotionally” – driven philosophy. A special attention is reserved to the various initiatives and formations of the young members of the immigrant community, the latter being the main protagonists of its extreme dynamism and creativity.